

Сукобљавање између Кине и Сједињених Држава је најважнија одлика актуелног међународног живота – по први пут од краја Хладног рата, Вашингтон се мора суочити са једном силом која је способна да пројектује свој утицај на глобалном плану и која намерава да развије властиту архитектуру моћи, увезујући политичко напредовање, развијање свог економског утицаја, и консолидацију војног апарата.

Однос између Кине и Сједињених Држава је комплексан. С једне стране, носи конотацију једног ужареног ривалства за геополитичку доминацију у кључном региону Азије – Индијско-пацифичком океану, где је Вашингтон поставио своју најистуренију линију одбране, и где намерава да прикује Пекинг, постављајући линију обуздавања (containment) све до саме обале Јужног кинеског мора. Стратегијском ривалству придодaje се економски спор – успон на председнички трон Доналда Трампа, пробудио је у америчком економском апарату идеју о Кини као егзистенцијалном непријатељу, чији је успон требао да буде зауздан у зачетку, пре него што је успела да се уздигне као ревизионистичка држава према светском поретку који предводе Сједињене Државе.

С друге стране, трговински биланс који је јако неуравнотежен у корист Кине, говори о једном од најобухватнијих билатералних односа на планети – трговина између две највеће економије на свету свеукупно је вредела 2017. године, 634 милијарде долара, и тешко да ће још нереализован трговински рат моћи, на дужи период, да радикално промени равнотежу. У исто време, Кина и Сједињене Државе намеравају да држе под контролом њихово ривалство и искористе сваку могућу прилику да стабилизују азијски геополитички еквилибријум – у сусрету између Трампа и Кима у Сингапур, невидљиви али делатни актер био је у ствари Си Ђинпинг – диригент дипломатске кампање попуштања затегнутости.

Кина и САД – два универзализма у сукобу

Истоветно држање сила које се надмећу за светско вођство, омогућава да се схвати обим њиховог сучељавања. Сједињене Државе и Кина су, у актуелном стању ствари, једине велике нације које имају могућност да конкретно реализују универзалистичку вокацију која је природна њиховој политичко-културној основи.

Амерички универзализам је базиран на грађанској религији америчке изузетности. Теологија и политичка телеологија засноване су на концепцији „империје слободе“ коју је развио Томас Џеферсон, која се хранила митом о граници у 19. веку, и која је преточена у једну геополитичку доктрину са Теодором Рузвелтом на почетку 20. века, у тренутку у којем је Вашингтон започео свој дуги марш ка успону и планетарној хегемонији. Концепт америчке изузетности, након што се проширио током Хладног рата, у западном табору, доживео је свој зенит у првим годинама неолибералне глобализације, када је Бил Клинтон могао да етикетира Америку као „неизоставну нацију“, али је поднео и прве тешке ударце са неуспесима у блискоисточним ратовима на почетку 21. века, и са великом финансијском кризом која је погоршала унутрашњу америчку крхкост.

Кинески универзализам и нација имају исто име – Zhongguo или Средишња империја – концепција која потиче од конфучијанске филозофије tianxia-е, која подразумева светски поредак који одржава једну прецизну небеску хармонију и подржава идеју о Кини као историјском протагонисти, који сада, са Новим путем свиле, и активном улогом у спољњој политици, тежи ка повраћају улоге која је препуштена Западу, само

привремено – шта је, суштински, пар векова на историјској лествици од преко четири хиљаде година?

Кина ће престићи САД као прва светска економија?

Вашингтон и Пекинг су свесни калибра супротне стране и све до сада су успевали да одрже њихово ривалство унутар једног контролисаног тока, подижући чврсте бране помоћу сталне сарадње. Ипак, скорашње трговинске разлике указују на постојање дубоког узајамног неповерења. Неповерење Сједињених Држава у њиховој постимперијалној пројекцији, долази од перцепције „лаког“ кинеског експанзионизма, који се преноси најпре у економском домену, као латентне претње међународном status quo. Нови пут свиле представља у том контексту кључни изазов – америчка моћ, укоренења у контроли над океанима, имала би над чим да се забрине, уколико би се консолидовао један евроазијски комерцијални блок.

У исто време, Кина наставља своју трку ка светској економској премоћи, која је већ досеђнута, када је реч о БДП-у према паритету куповне моћи, али не и у погледу глобалног утицаја – кинески пут ка глобализацији пролази преко ревизије међународне финансијске архитектуре. Током дугог периода, све до 2016. године, Кина није била довољно представљена у ММФ-у, али сама ревизија тешко да може бити спроведена искључиво у групи БРИКС, која је јако хетерогена. Кина доиста може да буде прва економија света када буде искоренила главне недостатке свог система против којих је Си Ђинпинг покренуо борбу без милости – сиромаштво руралних средина, раширена корупција регионалних бирократија комунистичке партије, постојање бројних

парадржавних фирми које нису продуктивне у кључним секторима економије.

„Клопка Тукидида“ између Кине и САД – геополитички изазов

Оно што је у економији један повремен изазов, на геополитичком пољу ризикује да се трансформише у ривалство на свим пољима. У индо-пацифичкој Азији оцртава се један лук напетости који се протеже од Кореје до Јужног кинеског мора – маритимно огледало једне економске, трговачке и стратегијске бременитости. Развој кинеских оружаних снага по америчком моделу наговештава како Пекинг жели да настави своју стратегију такође на војном колосеку.

Рат Кине и САД за светску доминацију

Пише: Андреа Мураторе
среда, 04 јул 2018 14:08

